

Kom uit de rol van slachtoffer

MAAIKE VAN HOUTEN – 29/01/13, 00:00

Wat merken mensen thuis en op het werk van de crisis? Trouw tekent hun ervaringen op. Vandaag dominee Wim Jansen. 'De angst voor de crisis hangt als een schaduw over de mensen heen.'

Zijn kerstpreek stond helemaal in het teken van de crisis. Dat had hij niet gepland, dat deed hij evenmin omdat hij zo nodig wil aansluiten bij wat kerkleden bezighoudt. "Daar groei je naar toe, dat gaat gewoon vanzelf", zegt dominee Wim Jansen (62) uit Vlissingen.

Tegelijkertijd vindt Jansen dat de krant herkenbaar moet zijn in de preek. De media staan bol van de crisis, en de gevolgen van de recessie merkt Jansen ook in zijn kerkelijke gemeentes, de vrijzinnige in Delft en de Protestantse Kerk in Brouwershaven. En vast ook in de Middelburgse Koorke, waar Jansen binnenkort Klaas Hendrikse opvolgt, de dominee die opzien baarde omdat hij zich atheïstisch noemt.

"Het is niet zo dat de kerkleden zeggen: het is crisis, ik ga Jansen bellen. Maar ik hoor de gevolgen wel als ik luister", zegt de predikant, die vanuit zijn woonplaats Vlissingen beide gemeentes bedient. "Mensen raken werkloos, of ze lijden onder de dreiging van baanverlies. Ze zijn deze keer bij een reorganisatie de dans nog ontsprongen. Maar ze zijn bang dat ze bij de volgende ronde wel op straat worden gezet. Rijke mensen, meestal ouderen, gaven vroeger grote bedragen. Die halveren ze, omdat ze bezorgd zijn of de hulp die ze later misschien nodig hebben, nog wel wordt vergoed. Daar reserveren ze geld voor."

Die angst, die dreiging, dat vindt Jansen eigenlijk nog het ergste. "Die hangt als een schaduw over de mensen heen, een deken, ook als er nog niks aan de hand is. Er heerst een algemeen malaisegevoel." Hij weet ook van schrijnende gevallen, van de boeren en de eenmanszaken, die de leeftijd hebben om te stoppen, maar doorgaan omdat ze hun bedrijf aan de straatstenen niet kwijt kunnen.

Naar dat leed kan hij als predikant 'alleen maar luisteren': "Je kunt bij mij je frustraties van je af praten, je kunt tegen me vloeken. De kerk is de plek waar je die gevoelens van onbehagen kwijt kunt. We streven naar ruimte, waarin mensen gezien worden".

Wim Jansen noemt dit het micro-niveau. Er is ook het grotere, economische verhaal. Als kind van de jaren zestig verzette hij zich tegen de komst van multinational Dow, vlakbij het Paradijs, het Zeeuws-Vlaamse gehucht aan de Westerscheldedijk bij Terneuzen. Dat bedrijf bedierf in zijn ogen het landschap, en bracht een verderfelijke Amerikaanse bedrijfscultuur met zich mee.

"Ik heb er altijd moeite mee gehad dat onze samenleving helemaal gericht is op economische groei. Het is bijna vanzelfsprekend dat je daarmee bezig bent. Uit de beroemde toespraak van het Indiaanse Sioux-opperhoofd Seattle leerde ik toen al dat je ook op een heel andere manier tegen de wereld aan kunt kijken dan vanuit een economisch oogpunt. Die notie zit nog steeds heel erg in mijn systeem."

Micro en macro, wat heeft hij er mee gedaan in zijn kerstpreek? "Ik heb geprobeerd mensen op een ander been te zetten. Mensen laten zich gauw in een slachtofferrol drukken. Kom eruit, heb ik gezegd, laat je niet in die rol van loser dringen, laat je tanden zien. Het verhaal van Kerst is dat er voor Jezus geen plaats was in de herberg. Probeer een plaats te worden, probeer een plaats te zijn."

THUIS | Zoon en schoonzoon zonder werk: dat is crisis

Al vijf jaar geleden merkte het echtpaar Jansen aan den lijve dat het economische tij aan het keren was. Ze konden de pastorie aan de prachtige historische haven van Brouwershaven betrekken. Maar hun eigen huis in Vlissingen raakten ze niet kwijt: crisis!

"Dit is een heerlijk huis, maar met de hoogste hypotheek die je bedenken kunt", zegt Jansen over hun tussenwoning uit de jaren dertig, vlakbij de boulevard in Vlissingen. Ze kochten het toen hij een baan kreeg aan de Hogeschool Zeeland, zo'n tien jaar geleden, in de hoogtijdagen van de woningmarkt. Verhuizen naar Brouwershaven wilden ze wel, mevrouw Jansen werkt twee dagen op een school in Goes, ook makkelijk te doen vanuit de plaats waar haar man parttime-predikant is. "We hebben het huis een jaar te koop gehad, maar toen hebben we het bord weggehaald. Dat ging niet lukken, in 2007."

Dit is het enige wat Jansen zelf van de crisis heeft gemerkt. Hij verdient met zijn twee gemeentes ongeveer hetzelfde als docent en samen met het salaris van zijn vrouw schat hij zich in als twee keer modaal. In elk geval hebben ze genoeg. Ze hebben een auto, ze gaan eens per jaar met de vier kinderen en kleinkinderen een weekje weg, geheel op hun kosten. Ze nemen graag een paar dagen een hotelletje, in de Ardennen, aan de Moezel. Ze reden deze zomer tot waar het mooi weer was in Frankrijk, en zaten daar in een sjiek hotel. En, o ja, Jansens vrouw is dol op uit eten gaan, aan de boulevard is de keus groot genoeg. "Dan vraag ik nog weleens of dat allemaal kan, maar dan zegt zij: we leven maar een keer. Zij geniet daar enorm van."

Zelf heeft hij geen zorgen, hij zou niet weten wat hij met meer geld moet doen. Ondertussen woont wel weer een van de kinderen thuis. Die heeft filosofie gestudeerd en probeert zijn kansen op de arbeidsmarkt te vergroten met een master journalistiek. Hij werkt bij de post, maar verdient net te weinig om zelf rond te komen. Ook hun schoonzoon solliciteert zich rot. Jonge mensen die geen baan kunnen vinden, dat is echt crisis, vindt Wim Jansen.

Uitzendpoule voor jonge dominees

Voor net afgestudeerde predikanten kan het moeilijk zijn om een gemeente te vinden; er is meer aanbod dan vraag, zegt Sjaak Verwijs, directeur van de Nederlandse Bond van Predikanten. Hij schat het aantal protestantse dominees op ruim 3000. Ze werken in toenemende mate parttime. Deels omdat ze het zelf willen, deels omdat gemeenten kleiner worden, en minder geld hebben, ook omdat de bijdragen van kerkleden door de crisis verminderen. Een dominee heeft een aanstelling voor onbepaalde tijd. Als het niet meer 'klikt' tussen gemeente en voorganger, kan de dominee worden losgemaakt van de gemeente. Dat gebeurt zo'n tien keer per jaar. Zij vallen in een wachtgeldregeling. Voor jonge dominees wordt een soort uitzendpoule opgezet. Er studeren zo'n 500 mensen theologie, de meerderheid doet volgens Verwijs daarna de predikantenopleiding.